

Ігор Доцяк,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
кандидат політичних наук, доцент кафедри політології

Особливості регіональних / локальних політичних партій в Івано-Франківській області

Окреслення регіональних особливостей функціонування політичних партій базується на дефініції самого поняття «регіон». Базовим підходом можна визначити те, що «регіон» означає область, частину певної країни, країну або частину світу, які різняться від інших природними, соціально-економічними, культурними й іншими особливостями [1, с.317]. Регіон у вигляді історично сформованої територіальної одиниці з певними природними, економічними, культурними особливостями, з регіональною ідентичністю населення може мати внутрішньо національні або транснаціональні кордони, та відігравати важливу роль у функціонування політичної системи країни на загал. Саме регіональні особливості в новітній історії незалежної України були одним із визначальних чинників формування політичних орієнтацій та електоральних преференцій громадян, що зумовлювало логіку партійної конкуренції у виборчих кампаніях. В нашому дослідженні ми окреслюємо регіональні межі територією Івано-Франківської області, що є складовою частиною Галичини. При подібності основних історичних, етнічних, соціокультурних та соціально-економічних характеристик можна виділити ряд регіональних особливостей, що мають опосередкований вплив на політико-партійні відносини: моноетнічність населення області, 95 % якого складають українці; мовно - культурна однорідність; домінуючий вплив однієї релігійної конфесії (УГКЦ); переважання аграрного укладу, проживання більшості населення в селах та малих містечках; історично сформовані націоналістичні та націонал-демократичні погляди, що домінують у електоральних орієнтаціях; досвід політичної діяльності в умовах авторитарних та тоталітарних політичних режимів.

Такі основні характеристики визначили особливості регіональної партійної системи та її динаміку. Місцеві вибори 2015 року в області мали важливе значення для структуризації партійно-політичного простору і дали підстави для класифікації партій на основні групи парламентські, загальнонаціональні, регіональні, які представлені на обласному рівні та місцеві або локальні політичні партії, які діють лише в окремих районах та містах областей, не отримуючи представництва на обласному і національному рівні.

Предметом нашого аналізу є регіональні та місцеві політичні партії в Івано-Франківській області, які набули такого статусу за результатами місцевих виборів 2015 року. Саме підсумком цих виборів багато українських дослідників відзначають відносний успіх політичних проектів місцевого та регіонального значення та його суттєвий вплив на формування конфігурації партійної системи на місцях [2, с. 14].

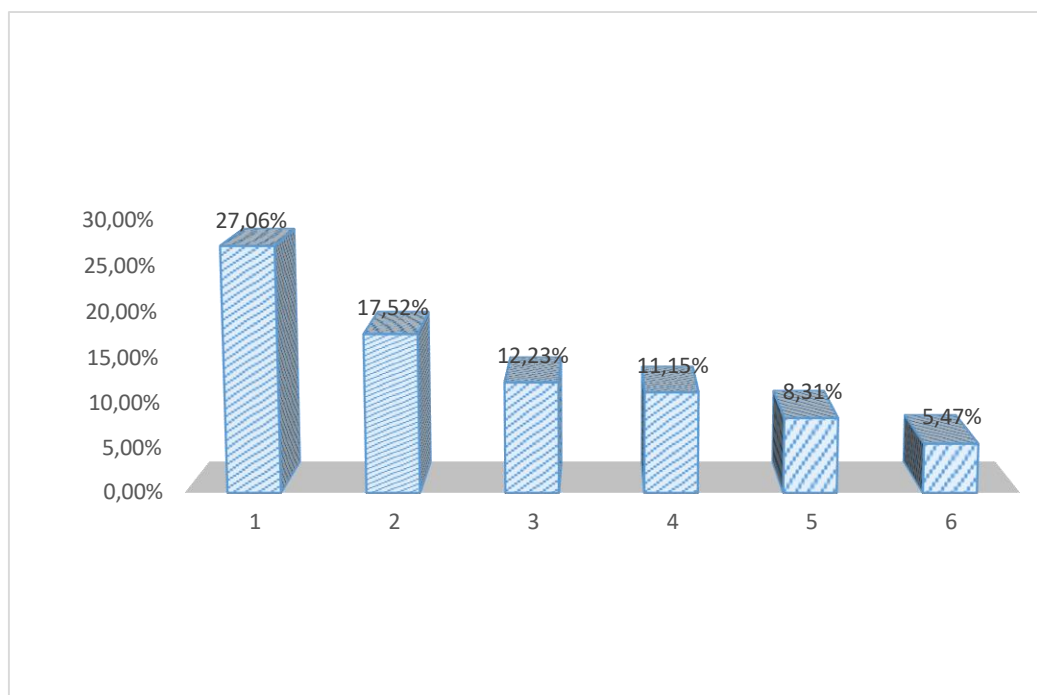
Традиційно низька явка виборців на місцевих виборах – в межах 50%, зумовила перевагу партій, що мали можливість використовувати значний

інформаційний, фінансовий та організаційний ресурс. За результатами виборів до Івано-Франківської міської ради пройшло 6 партій: ВО «Свобода», БПП «Солідарність», Самопоміч, УКРОП, БЮТ «Батьківщина» та Українська народна партія. Отримавши найбільше голосів виборців - 27,06%, ВО «Свобода» проте не змогла зберегти свою більшість у депутатському корпусі, яка була за попередньої каденції. Проте перемога висування цієї ж політичної сили на виборах міського голови Руслана Марцінківка створила нові широкі можливості щодо ухвалення кадрових, організаційних та соціально-економічних рішень

По суті переможцями виборів стали представники парламентських (БПП «Солідарність. Самопоміч БЮТ «Батьківщина») та загальнонаціональних (ВО «Свобода», УКРОП) партій. Міська організація Української народної партії пододала 5% бар'єр лише завдяки її очільнику – колишньому міському голові Віктору Анушкевичусу, який зайняв четверту позицію на виборах міського голови [3]. Хоча його особистий результат у 16,9% голосів виборців більш як в три рази перевищує підтримку очолюваної ним політичної сили. Ці обставини дають підстави віднести УНП, яка отримала 20 депутатських мандатів у 5 міських радах області до латентних політичних партій на території регіону. Це саме та партія, яка ситуативно використовується для отримання підтримки на місцевих виборах.

Рис.1

Результати голосування на виборах Івано-Франківської міської ради (у%)

1. ВО «Свобода». 2. БПП «Солідарність». 3. Самопоміч. 4. УКРОП.
5. ВО «Батьківщина». 6. УНП.

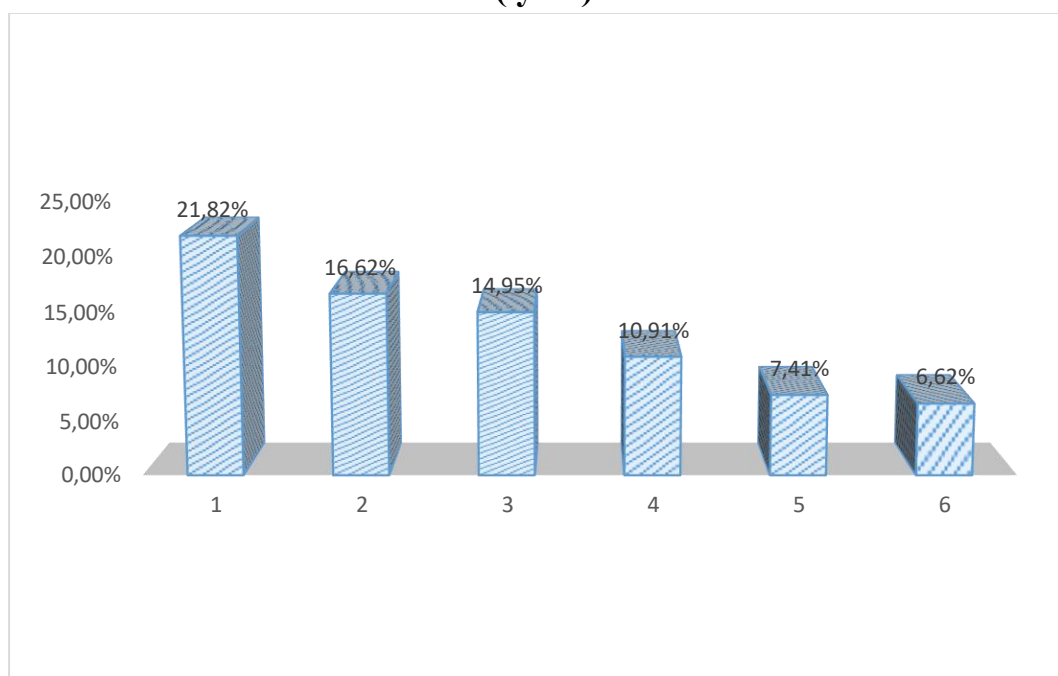
Пропорційна виборча система мала на меті посилити роль партій в системі здійснення місцевої влади, дати можливість їм формувати програми розвитку та персональний склад органів місцевого самоврядування. На практиці більшість зареєстрованих політичних партій виявились не готові до виконання таких

функцій, що свідчить про формальний характер основної маси партійних утворень. Так з 136 осередків політичних партій, зареєстрованих в області, у виборах до обласної ради змогли прийняти участь лише 15 партій. Навіть з цих партій лише 4 делегувати у виборчі списки більше 80 кандидатів, закріплених за відповідними виборчими округами. Решта політичних сил висунули від 5 до 38 кандидатів (з необхідних 84). Це, на нашу думку, яскраве свідчення не лише відсутності соціальної бази партії, але й відповідного кадрового потенціалу

На виборах Івано-Франківської обласної ради перемогу здобула БПП «Солідарність». Крім неї виборчий поріг пододало ще 5 політичних сил.

Рис.2

**Результати голосування
на виборах Івано-Франківської обласної ради
(у %)**

*1. БПП «Солідарність». 2. ВО «Батьківщина» 3. ВО «Свобода».
4. УКРОП. 5. «Самопоміч». 6. «Воля».*

Партія влади отримала найбільшу підтримку в більшості районів області. Знизився рівень довіри виборців до ВО «Батьківщина». Проте, до обласної ради вперше пройшли такі політичні сили як УКРОП, Самопоміч та «Воля». Саме за визначеними критеріями тільки політична партія «Воля» може розглядатись як регіональна партія. Вона має фракцію в обласній раді, її лідер народний депутат Юрій Дерев'янка переміг в одномандатному виборчому окрузі №87 з центром в м.Надвірна, набравши 69,67 % голосів виборців.

На території області «Воля» представлена 49 депутатами в районних та міських радах. Один із лідерів партії - Ольга Галабала певний період була заступником голови Івано-Франківської обласної ради. Проте через жорстку критику керівництва ради та опозиційність була відсторонена від посади. Ця

політична партія влилась у «Рух нових сил М.Саакашвілі», що є прагненням набути загальнонаціонального статусу і вийти за межі регіону. Проте її активна підтримка сконцентрована лише на мажоритарному окрузі Юрія Дерев'янка, а брак авторитетних постатей та дієвих програм не дає можливості розширити електоральну підтримку в цілому.

Політичний вплив партій на місцевому рівні, в значній мірі, визначається їх рівнем представництва у депутатському корпусі районних та міських рад. Проаналізувавши партійне представництво в радах Івано-Франківської області, можемо відмітити домінування представників парламентських та загальнонаціональних партій. Лише політична партія «Воля» випереджає парламентську партію «Об'єднання «Самопоміч». Достатньо широке представництво зберігають партії Народний Рух України та Конгрес українських націоналістів – відповідно 29 і 21 депутат [3].

Рис. 3

**Представництво політичних партій
в районних та міських радах Івано-Франківської області**

№з/п	Політична партія	Кількість депутатів
1	ПАРТІЯ "БЛОК ПЕТРА ПОРОШЕНКА "СОЛІДАРНІСТЬ"	147
2	політична партія Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина	130
3	політична партія Всеукраїнське об'єднання "Свобода»	92
4	ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПАТРІОТІВ – УКРОП"	69
5	Політична партія "Воля"	46
6	Політична партія "Об'єднання "САМОПОМІЧ"	35
7	політична партія Народний Рух України	29
8	Політична партія "Радикальна партія Олега Ляшка"	26
9	Українська народна партія	20
10	Конгрес українських націоналістів	21
11	Політична партія "Громадянська позиція"	18
12	ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "ГРОМАДСЬКИЙ РУХ "НАРОДНИЙ КОНТРОЛЬ"	12
13	Політична партія "Сила людей"	5
14	ПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ "РІДНИЙ ДІМ"	4
15	Українська партія	4
16	Політична партія "АВТО-МАЙДАН"	3

Це «традиційні» партії для регіону, які мають тривалу історію політичної діяльності: НРУ зареєстрована 01.02.1993, а КУН – 26.01.19993. Довгий період це були парламентські а потім загальнонаціональні партії. В сучасних умовах, в силу багатьох обставин, вони набули статусу латентних і лише партійні ветерани, для яких вони стали своєрідним політичним клубом, зберігають їх структури. Проте спостерігається тенденція щодо посилення спроб реанімації цих партійних організацій. Цікавим проектом створення регіональної політичної сили стала участь у місцевих виборах Української галицької партії. Одним із пріоритетних напрямів діяльності УГП визначена діяльність у сфері історичної політики, змістом якої є цілеспрямоване конструювання та утилітарне використання в політичних цілях історичної пам'яті, інших форм колективних уявлень про минуле і його репрезентації. Базовою ідеєю стало проголошення пріоритету регіональної ідентичності. В маніфесті цієї політичної сили стверджується, що «Галичини політично не існує. Ми, Галичани, не маємо ані своєї партії, ані еліти, дбаючої про наш регіон і представляючої його інтерес. Галичина нині не має ні визначених власних інтересів, ні виразників цих інтересів. Наш край відсунуто на маргінес, він стає резервацією – економічною, політичною й насамперед духовною» [4]. Проте під час виборчої кампанії ця партія не змогла навіть залучити достатню кількість авторитетних особистостей до своєї діяльності, висунула лише 15 з необхідних 84 кандидатів у депутати до Івано-Франківської обласної ради. За підсумками виборів до представницького органу області «Українська галицька партія» набрала тільки 0,65% голосів виборців. В місцевих радах партія провела лише двох депутатів до Городенківської міської ради. Такий результат засвідчує відсутність соціального запиту на регіональну політичну силу серед громадян краю і домінування загальнонаціональної ідентичності над регіональною.

На загал, проведене дослідження дає підстави зробити ряд висновків:

- визначальний вплив на характер та динаміку політико-партійних відносин та ухвалення політичних рішень в області здійснюють парламентські та загальнонаціональні партії, представники яких складають більшість у представницьких органах місцевого самоврядування;
- за формальними показниками в області до регіональних політичних партій можна віднести лише політичну партію «Воля», яка має фракцію в обласній раді та достатньо чисельне представництво у районних та міських радах. Проте діяльність партії швидше спрямована на поширення свого впливу на інші регіони і досягнення статусу загальнонаціональної ніж на представництво регіональних інтересів;
- місцеві (локальні) партії або представляють загальноукраїнські проекти, або є засобами реалізації виборчих стратегій окремих політичних діячів;

- зберігається вплив місцевих організацій «традиційних партій» таких як КУН та НРУ. Хоча вони не представлені в обласній раді, але мають кілька десятків депутатів в міських та районних радах. Проте їхня підтримка електоратом відбувається швидше по звичці, а не через дієві програми та ефективну політичну діяльність;
- звернення до регіональної ідентичності та історичної пам'яті, як базової концепції виборчої стратегії, не знайшли підтримки у виборців області, що підтверджує думку про переважання загальнодержавної ідентичності над регіональною. Можна відмітити відсутність широкого соціального запиту на регіональні політичні сили в області так і обмежені можливості щодо їх реалізації.

1. Ушакова Ж. Основні підходи до дослідження регіоналізму як об'єктивного процесу сучасної світової політики. *Гілея*. Випуск 19. К., 2009. С.317–324

2. Макаров Г., Каплан Ю. Місцеві вибори 2015 р.: проблеми організації, підсумки, тенденції. – К.: НІСД, 2015. – 28 с.

3. Центральна виборча комісія. Офіційний веб-сервер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cvk.gov.ua>

4. Українська галицька партія /офіційний сайт/[Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://uhp.org.ua/about/manifest/>